

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi poliisin hallinnosta. Lailla korvattaisiin vuodelta 1966 olevan poliisilain organisaatiota käsittelevät säännökset.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää poliisin organisaatiota koskevat säännökset sekä yhteistoiminta-alueiden asema poliisihallinnossa.

Liikennevalvonnan ja poliisin muun liikenneturvallisuustyön tehostamiseksi sekä liikku-

van poliisin ja muun poliisiorganisaation yhteistyön parantamiseksi liikkuvan poliisin johto ehdotetaan siirrettäväksi sisäasiainministeriöön. Liikkuva poliisi säilyy kuitenkin valtakunnallisena yksikkönä.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioon.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1991.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	6
1.1. Tavoitteet	3	2. Voimaantulo	11
1.2. Keinot	4	LAKITEKSTI	12
2. Nykyinen tilanne	4	Laki poliisin hallinnosta	12
3. Ehdotetut muutokset	4	1. Luonnos poliisin hallintoasetukseksi	15
4. Asian valmistelu	5	2. Luonnos poliisikoulutuksesta annettavaksi ase-	21
5. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	5	tukseksi	
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	6		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Poliisin tehtävänä on poliisilain (84/66) 1 §:n mukaan laillisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen suojaaminen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Poliisi toimii rikosten ennalta estämiseksi, tutkii tehdyt rikokset ja edistää liikenneturvallisuutta. Tämän lisäksi poliisi suorittaa muussa lainsäädännössä sille säädettyjä tehtäviä kuten syyttäjän- ja ulosottotehtäviä sekä erilaisia valvonta-tehtäviä. Keskeisimpänä voidaan pitää poliisin toimintaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Poliisilla on keskeinen asema pyrittäessä valtion sisäisen turvallisuuden säilyttämiseen sekä sitä vaarantavien uhkien selvittämiseen ja estämiseen. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyminen yhteiskunnassa kaikissa olosuhteissa on eräs perusedellytys yhteiskunnan ja sen jäsenten toiminnoille.

Poliisitoiminnan tavoitteiden saavuttaminen ja tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttävät poliisin organisaation, tehtävien ja toimivallan täsmällistä määrittelyä jokaisella organisaatiotasolla ja toiminta-alueella. Poliisin toiminnan tehostaminen ja kehittäminen yhteiskunnan ja kansalaisten muuttuvia tarpeita vastaavaksi edellyttää toiminnan seuranta ja pitkäjänteistä suunnittelua ja painopistealueiden määrittelyä, jolloin voimavarat voidaan käyttää tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Poliisitoimen kehittämisessä joudutaan mahdolliset erisuuntaiset tavoitteet sovittamaan yhteen ja ottamaan huomioon toteuttamista rajoittavat tekijät. Eräs rajoittava tekijä on käytettävissä olevat voimavarat. Poliisin suhteellinen osuus valtion koko henkilöstöstä on vuosia pysynyt vakiona. Yleistaloudellisista syistä joutueta tätä osuutta ei ole ollut mahdollista lisätä. Kiireellisten tehtävien hoitamiseksi ja turvallisuuteen kohdistuvien uhkien torjumiseksi poliisin on kuitenkin ylläpidettävä jatkuvaa val-

miutta. Poliisipalvelusten tarjonnan alueellisten erojen pienentämiseksi ja poliisin tavoitettavuuden parantamiseksi on toteutettava sekä organisatorisia että toiminnallisia järjestelyjä.

Poliisitoimen kehittämisen tavoitteena on rakenteeltaan ja menettelytavoiltaan sellainen organisaatio, joka mahdollisimman hyvin pystyy täyttämään sille asetetut vaatimukset. Valtionhallinnon yleiset kehittämistavoitteet tulee ottaa huomioon myös poliisitoimen kehittämisessä.

Poliisitoimen kehittämistä on hidastanut ja vaikeuttanut poliisiopiirijaotuksen jälkeinen jääneisyys. Maassamme on paljon voimavaroiltaan liian pieniä piirejä. Poliisiopiirijaotus ei vastaa poliisin tehtävissä ja toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia. Tämän vuoksi poliisiopiirijaotusta on kehitettävä. Tavoitteena on muodostaa alueiltaan ja voimavaroiltaan nykyistä toimintakykyisempiä poliisiopiirejä. Samalla kehitetään palvelupisteverkkoa ja ylläpidetään sitä palvelujen kysynnän edellyttämällä tavalla.

1.2. Keinot

Poliisin organisaatiota ehdotetaan kehitettäväksi, yksiköiden tehtäväaluetta täsmennettäväksi sekä yhteistoimintajärjestelyjä selkeytetäviksi säätämällä laki poliisin hallinnosta. Yksityiskohtaiset säännökset poliisin organisaatiosta ja tehtävistä sekä virkamiehistä annettaisiin asetuksella. Poliisikoulutusta koskevat säännökset koottaisiin erilliseen poliisikoulutuksesta annettavaan asetukseen.

Poliisiopiirijaotus on osittain epätarkoituksenmukainen. Tarkoituksenmukainen piirijaotus ei kuitenkaan ole saavutettavissa yksinomaan poliisilainsäädäntöä kehittämällä. Sisäasiainministeriön asettama paikallishallintotyöryhmä on mietinnössään 13 päivänä joulukuuta 1989 tehnyt ehdotuksen laiksi paikallishallinnon kehittämisen perusteista. Ehdotuksen mukaan valtion paikallishallinto järjestettäisiin

kihlakunnittain. Ehdotuksen mukaan kihlakuntajako uudistettaisiin vuoden 1992 loppuun mennessä.

Ennen paikallishallinnon kokonaisuudistusta on edelleen harjoitettava myös poliisipiirien välistä yhteistoimintaa. Poliisipiirien erilaisuudesta johtuen yhteistoimintajärjestelyt poikkeavat toisistaan. Tämän vuoksi laissa ei voida antaa yksityiskohtaisia säännöksiä yhteistoimintajärjestelyistä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka nojalla lääninhallitus voi muodostaa yhteistoiminnassa hoidettavaa poliisitointa varten poliisipiireistä poliisialueita ja määrätä johtajan sekä muut johtosuhteet poliisialueelle.

Poliisitoimintaa kehitettäessä on liikenteen valvontaa ja liikenneturvallisuustyötä tehostettava. Valtioneuvosto on 21 päivänä joulukuuta 1989 tehnyt periaatepäätöksen poliisin toiminteistä liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Periaatepäätöksen mukaisesti erityistä huomiota kiinnitetään liikkuvan poliisin ja paikallispoliisin yhteistyön lisäämiseen ja toimintojen yhteensovittamiseen. Liikennevalvonnan ja poliisin muun liikenneturvallisuustyön tehostamiseksi sekä liikkuvan poliisin ja muun poliisiorganisaation yhteistyön parantamiseksi liikkuvan poliisin johto ehdotetaan siirrettäväksi 1 päivästä maaliskuuta 1991 lukien sisäasiainministeriöön. Ministeriössä liikkuvan poliisin johto ja keskushallinto organisoidaan yhdeksi poliisiosaston toimintayksiköksi.

2. Nykyinen tilanne

Keskeisin poliisia koskeva säädös on vuonna 1966 annettu poliisilaki. Poliisilakia on muutettu useita kertoja, viimeksi 23 päivänä maaliskuuta 1990 annetulla lailla (300/90). Organisaatiota koskevien säännösten lisäksi laissa on säännöksiä poliisin valtuuksista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Poliisilakia täydentäviä säännöksiä on annettu poliisiasetuksella (737/85). Myös poliisiasetusta on muutettu useita kertoja, viimeksi 17 päivänä elokuuta 1990 annetulla asetuksella (688/90).

Poliisilain 2—10 §:ssä on säännökset poliisin organisaatiosta. Poliisitoimen ylin johto ja valvonta kuuluu sisäasiainministeriölle. Valtakunnallista poliisitoimintaa varten toimivat välittömästi sisäasiainministeriön alaisina keskusrikospoliisi, suojelupoliisi ja liikkuva poliisi. Po-

liisin koulutusta antavat poliisiopisto ja poliisikoulu. Poliisin huoltoa varten ovat poliisivarikot ja poliisikoiralaitos.

Läänissä poliisin toimintaa johtaa ja valvoo lääninhallitus. Paikallista poliisitoimintaa varten toimivat lääninhallituksen alaisina poliisipiirit, joita ovat poliisilaitokset ja nimismiespiirit. Poliisipiirejä oli huhtikuun alussa 1990 yhteensä 250. Poliisipiirijaotus on vanhentunut ja epätarkoituksenmukainen. Tämän seurauksena voimavarat, ennen kaikkea henkilöstö, ovat pirstoutuneet liian pieniin ja epäitsenäisiin ympärivuorokautiseen toimintaan kykenemättömiin yksiköihin. Tehtävät on voitu hoitaa vain piirien voimavaroja yhdistämällä. Tämä on toteutettu muodostamalla kahdesta tai useammasta poliisipiiristä yhteistoiminta-alueita poliisitoiminnan hoitamista varten. Yhteistoimintaa koskevat säännökset ovat poliisiasetuksen 13 §:ssä. Muita säännöksiä yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä ja johtosuhteitten järjestämisestä ei ole.

Sisäasiainministeriön apuna toimii poliisiasian neuvottelukunta ja paikallispoliisin apuna poliisipiirin neuvottelukunta kussakin poliisipiirissä. Neuvottelukunnat ovat neuvoa-antavia, eikä niillä ole päätösvaltaa.

3. Ehdotetut muutokset

Poliisin organisaatiota koskevat säännökset ehdotetaan erotettaviksi poliisin toimivaltuuksia koskevista säännöksistä säätämällä erillinen laki poliisin hallinnosta sekä sen nojalla asetus poliisin hallinnosta ja asetus poliisikoulutuksesta.

Poliisin kolmiportaiseen organisaatorakenteeseen ei ehdoteta muutoksia. Poliisissa olisi edelleenkin poliisin ylijohto, lääninjohto ja paikallispoliisi. Sen lisäksi valtakunnallisia yksiköjä olisivat keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi, poliisiopisto, poliisikoulu, poliisikoiralaitos ja poliisivarikko.

Poliisipiirijaotus on epätarkoituksenmukainen. Poliisipiirijaotuksen kehittäminen tarkoituksenmukaisemmaksi on tapahtunut hitaasti. Tämän vuoksi on poliisipiirien yhteistoimintaa jouduttu laajentamaan ja tehostamaan. Voimassa olevien säännösten nojalla erityisesti yhteistoiminta-alueiden johtosuhteissa ja poliisipiirin päälliköiden toimivaltakysymyksissä on ollut epäselvyyttä. Yhteistoimintajärjestelyjä ehdotetaan nyt selkeytettäväksi siten, että hal-

lintoa koskevaan lakiin otetaan säännös, jonka nojalla lääninhallitus voi määrätä yhteistoiminta-alueen muodostamisesta, yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä ja yhteistoiminta-alueen johtosuhteista. Samalla ehdotetaan nykyisin käytössä oleva nimitys ”yhteistoiminta-alue” korvattavaksi nimityksellä ”poliisialue”, josta paremmin ilmenee, että kysymys on poliisitoimen yhteistoiminnasta.

Normaalista linjaorganisaatiosta erillään olevat valtakunnalliset organisaatiot ovat edelleen tarpeen sellaisia poliisitoimen alueita varten, joissa poliisitoiminnan erityisluonne tai samanaikainen operatiivinen toiminta valtakunnan eri puolilla edellyttävät erillistä keskitettyä organisaatiota.

Tämän johdosta ehdotetaan keskusrikospoliisi ja suojelupoliisi säilytettäväksi valtakunnallisina yksikköinä ja niiden toimintaa kehitettäväksi nykyisen organisaatorakenteen pohjalta. Erityisen tärkeää on määritellä työnjako keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin sekä toisaalta keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin välillä niiden tutkittaviksi kuuluvien asiaryhmien osalta. Tämän vuoksi ehdotetaan laissa annettavaksi sisäasiainministeriölle oikeus määrätä ne asiaryhmät, jotka kuuluvat keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin tutkittaviksi.

Liikennevalvonnan ja poliisin muun liikenneturvallisuustyön tehostamiseksi sekä liikkuvan poliisin ja muun poliisiorganisaation yhteistyön parantamiseksi ehdotetaan liikkuvan poliisin johto siirrettäväksi sisäasiainministeriön liikkuvan poliisin säilyessä edelleen valtakunnallisena yksikkönä. Siirron yhteydessä kehitetään myös sisäasiainministeriön poliisiosaston organisaatiota sisäasiainministeriöstä annettuun asetukseen (369/88) tehtävin muutoksin. Samalla muodostetaan liikkuvan poliisin Uudenmaan lääninosasto, joka suorittaa myös sille erikseen määrättyjä valtakunnallisia tehtäviä. Muutoin liikkuvan poliisin lääninosastojen ja käytännön liikennevalvontaa hoitavien komennuskuntien asema ehdotetaan säilytettäväksi nykyisenä tehostamalla kuitenkin niiden toimintaa.

Liikkuvan poliisin Helsinki—Vantaan lentoaseman osaston passintarkastus- ja turvatarkastustehtävät sekä niitä hoitava henkilöstö on suunniteltu siirrettäväksi Vantaan nimismiespiiriin.

Poliisiopiston, poliisikoulun ja poliisikoira-laitoksen toiminta ehdotetaan säilytettäväksi nykyisenä. Poliisivarikoita on tällä hetkellä

neljä: poliisiase-, poliisiauto-, poliisivarus- ja poliisiviestivarikko. Varikkojen osalta on parhailaan vireillä selvitys mahdollisuudesta yhdistää ne yhdeksi varikoksi.

4. Asian valmistelu

Poliisilainsäädännön kokonaisuudistusta on valmistellut 23 päivänä helmikuuta 1984 asetettu parlamentaarinen poliisikomitea. Komitea on 12 päivänä kesäkuuta 1986 antanut mietintönsä (komiteanmietintö 1986:16). Mietintö sisältää ehdotuksen poliisilaiksi, laiksi erityissuojelusta sekä laiksi viestinnästä ja yksityisyyden suojasta.

Komitean ehdotuksesta pyydettiin lausunto 169 viranomaiselta, laitokselta ja yhteisöltä. Sisäasiainministeriön asettama työryhmä, johon poliisin edustajien lisäksi kuului sekä oikeusministeriön että valtiovarainministeriön edustaja, valmisteli ehdotuksen poliisin hallintolaiksi ja poliisilaiksi (komiteanmietintö 1989:25) komiteanmietinnön ja siitä annettujen lausuntojen pohjalta sekä hallinnon kehittämisen ministerivaliokunnan antamien suuntaviivojen mukaisesti. Poliisilakityöryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunto 46 viranomaiselta, laitokselta ja yhteisöltä. Poliisilakityöryhmän mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta on sisäasiainministeriössä virkamiestyönä viimeistelty ehdotus laiksi poliisin hallinnosta.

5. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Liikenteenvalvonnan ja liikenneturvallisuustyön johtamis- ja suunnittelutehtävien siirtymässä liikkuvasta poliisista sisäasiainministeriöön ehdotetaan ministeriön poliisiosaston johtamis- ja ohjaamisvalmiuksia kehitettäväksi. Liikkuvan poliisin koulutus- ja tutkimustoiminnan johtamis- ja suunnittelutehtävät ehdotetaan myös siirrettäväksi ministeriöön. Tehtävien siirron yhteydessä ehdotetaan siirrettäväksi virkoja liikkuvasta poliisista ministeriöön.

Liikkuvan poliisin pääosaston kenttätoimistosta ehdotetaan muodostettavaksi Uudenmaan lääninosasto, joka samalla hoitaisi myös sille erikseen määrättyjä valtakunnallisia tehtäviä.

Paikallispoliisin yhteistoiminnan sääntely ja yhteistoiminnassa hoidettavien tehtävien johto-

suhteitten selkeyttäminen helpottavat yhteistoimintajärjestelyjä. Yhteistoiminnalla voidaan tehostaa toimintaa, saadaan voimavaroja tarkoituksenmukaisempaan käyttöön, voidaan poistaa päällekkäisiä toimintoja ja parantaa palvelua. Toimintoja yhdistämällä voidaan menoja myös jonkin verran säästää.

Virkojen siirtäminen liikkuvasta poliisista ministeriöön edellyttää sekä sisäasiainministeriön että liikkuvan poliisin virkojen nimikkeiden ja palkkaluokkien tarkistamista, jotta ne vastaisivat ministeriön muuta virkarakennetta sekä virkamiesten tehtäviä. Kustannusvaikutukset ovat kuitenkin vähäiset.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Poliisilainsäädännön kokonaisuudistusta valmistellut poliisilakityöryhmä laati ehdotukset laiksi poliisin hallinnosta ja poliisilaiksi. Työryhmä katsoi, ettei poliisin hallintoa koskevan lain voimaantulo ole sidoksissa poliisilain voimaantumiseen. Työryhmän mukaan olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti.

Poliisilakityöryhmän mietinnön antamisen jälkeen valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen liikkuvan poliisin organisaation kehittämisestä. Periaatepäätöksen mukaisesti organisaatiouudistus toteutetaan 1 päivästä maaliskuuta 1991 lukien. Organisaatoratkaisujen toteuttamiseksi on välttämätöntä muuttaa voimassa olevaa poliisilakia ja -asetusta.

Paikallishallintotyöryhmä on tehnyt ehdotuksen laiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista. Ehdotus merkitsee kihlakuntajaotuksen uudistamista niin, että se soveltuu laaja-alaisen valtion paikallishallinnon käyttöön. Vaikka paikallishallinnon kokonaisuudistus on vireillä, on välttämätöntä kiireellisesti selkeyttää nykyisiä yhteistoimintajärjestelyjä.

Tarkoituksenmukaisin ratkaisu on antaa organisaatiota käsittelevä laki jo ennen poliisin valtuuksia käsittelevän poliisilakiehdotuksen lopullista valmistumista. Poliisilain kokonaisuudistusta jatketaan edelleen valmistelemalla sisäasiainministeriössä poliisilakityöryhmän mietinnön ja mietinnöstä saatujen lausuntojen pohjalta ehdotus poliisin valtuuksia käsitteleväksi poliisilaiksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Yleiset säännökset

1 §. Poliisihallinto. Poliisilain 2 §:n mukaan poliisissa on ylijohto ja lääninjohto, valtakunnallista poliisitoimintaa varten keskusrikospoliisi, suojelupoliisi ja liikkuva poliisi sekä paikallista poliisitoimintaa varten paikallispoliisi. Poliisin koulutusta varten on poliisiopisto ja poliisikoulu, poliisin huoltoa varten poliisivarikoita sekä poliisikoiratointa varten poliisikoiralaitos.

Poliisin kolmiportaiseen organisaatiomalliin ei ehdoteta muutoksia. Poliisissa olisi edelleenkin sisäasiainministeriössä poliisin ylijohto, lääninhallituksessa lääninjohto ja poliisipiireihin jaettu paikallispoliisi. Sen lisäksi valtakun-

nallisia yksiköitä olisivat keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi, poliisiopisto ja poliisikoulu, poliisivarikko sekä poliisikoiralaitos.

Poliisin toimintaa kehitettäessä on liikenteen valvontaa ja liikenneturvallisuustyötä tehostettava. Liikennevalvonnan ja poliisin muun liikenneturvallisuustyön tehostamiseksi sekä liikkuvan poliisin ja muun poliisiorganisaation yhteistyön parantamiseksi liikkuvan poliisin johto ehdotetaan siirrettäväksi sisäasiainministeriöön liikkuvan poliisin säilyessä valtakunnallisena yksikkönä.

Läänissä poliisin toimintaa johtaisi ja valvoisi kuten nykyisinkin lääninhallitus. Poliisin lääninjohdona olisi lääninhallituksen sisäisen organisaatorakenteen mukaan poliisiosasto tai poliisitoimisto.

Lääninhallituksen alaisina paikallishallinto-
viranomaisina toimisivat poliisipiirit. Poliisipiireistä voitaisiin poliisitoimen tarkoituksenmukaista yhteistoimintaa varten muodostaa poliisialueita.

Poliisitoimen hoitaminen Ahvenanmaan maakunnassa määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (670/51) nojalla. Ehdotetussa pykälässä olisi vain viittaussäännös.

2 §. *Poliisin tehtävä.* Poliisilain 1 §:n mukaan poliisin tehtävänä on laillisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen suojaaminen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitäminen.

Poliisin tehtävämäärittely liittyy niin kiinteästi poliisin valtuuksia koskeviin säännöksiin, että määrittely ehdotetaan otettavaksi poliisilainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa valmisteltavaan poliisin valtuuksia sääntelevään poliisilakiin. Ehdotetussa pykälässä olisi vain viittaus poliisilain 1 §:ään.

3 §. *Neuvottelukunnat.* Poliisilain 7 a §:n mukaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä poliisihallinnon yleistä kehittämistä koskevien periaatteellisten ja laajakantoisten kysymysten käsittelemistä varten sisäasiainministeriön apuna on poliisiasiaihin neuvottelukunta. Paikallispoliisin apuna on sen toiminnan edistämistä sekä poliisitoiminnan ja siihen liittyvien toimintojen yhteensovittamista varten jokaisessa poliisipiirissä neuvottelukunta. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnista ovat poliisihallinnon neuvottelukunnista annetussa asetuksessa (675/73).

Ehdotetussa pykälässä olisi säännös, jonka mukaan sisäasiainministeriön, poliisipiirien ja poliisipiireistä muodostettujen poliisialueiden yhteydessä toimisi neuvottelukuntia. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnista annettaisiin poliisin hallintoa koskevassa asetuksessa. Sisäasiainministeriön yhteydessä toimisi edelleenkin poliisiasiaihin neuvottelukunta ja poliisipiirin yhteydessä poliisipiirin neuvottelukunta.

Kun poliisipiirit toimivat yhteistoiminnassa, on tarkoituksenmukaista, että koko poliisialueella on yhteinen neuvottelukunta. Tällöin neuvottelukunnan merkitys myös korostuisi. Poliisialueeseen kuuluvien kuntien edustajat valvoisivat neuvottelukunnassa oman poliisipiirinsä asukkaiden etua. Heillä olisi mahdollisuus vaikuttaa muun muassa siihen, että poliisialueen voimavaroja käytetään tasapuolisesti koko poliisialueella.

Poliisin ylijohdo ja lääninjohto

4 §. *Poliisin ylijohdo.* Poliisilain 8 §:n mukaan poliisin ylijohdona on sisäasiainministeriön poliisiosasto. Poliisin ylijohdon tehtävät on määritelty poliisiasetuksen 4 §:ssä. Sen mukaisesti poliisin ylijohdona sisäasiainministeriön poliisiosasto suunnittelee, johtaa, ohjaa ja valvoo poliisin toimintaa valtakunnassa. Vastaavat säännökset olisivat ehdotetun lain 4 §:ssä.

Poliisin ylijohdona poliisiosastolle kuuluisivat poliisitoimen suunnittelemiseen, kehittämiseen ja johtamiseen liittyvät tehtävät. Poliisin ylijohdo hoitaisi myös toiminnalliset asiat eli poliisin operatiivisen johtamisen tilanteissa, jotka vaativat, että poliisin ylijohdo johtaa. Kehittäminen tarkoittaisi erityisesti poliisin toimialaa koskevan lainsäädännön kehittämistä sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä. Käytännön tutkimustoiminnasta huolehtisivat poliisioppilaitokset.

5 §. *Poliisin lääninjohto.* Poliisilain 8 §:n 2 momentin mukaan poliisin lääninjohtona on lääninhallituksessa poliisitoimisto.

Lääninhallituksessa poliisiasioita hoitava yksikkö on osa poliisin linjaorganisaatiota. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että poliisitoimisto olisi itsenäinen osasto taikka osastojaon ulkopuolella oleva toimisto. Lääninhallitusasetuksen nojalla ei nykyisin ole mahdollista perustaa lääninhallitukseen poliisiosastoa. Asetuksen muutoksella se kuitenkin olisi mahdollista. Tarkoituksenmukaista olisi, ettei laintasoinen säännös ole esteenä lääninhallituksen organisaatiouudistukselle. Tämän vuoksi nyt ehdotetaan säädettäväksi, että poliisin lääninjohtona olisi lääninhallituksen poliisiosasto tai poliisitoimisto.

Poliisin lääninjohtoon tärkeimmät tehtävät läänissä ovat samat kuin poliisin ylijohdon tehtävät koko maan osalta eli poliisitoimen suunnittelu, kehittäminen ja johtaminen. Suunnittelulla tarkoitettaisiin sekä toiminnan että talouden suunnittelua. Kehittäminen olisi toimintatapojen ja ennen muuta yhteistoiminnan kehittämistä. Johtamisella tarkoitetaan hallinnollista ohjausta, voimavarojen ohjausta ja toiminnallisten tilanteiden operatiivista johtamista tarpeen niin vaatiessa. Valvonta tapahtuisi seurantatietojen ja poliisipiirien tarkastusten avulla.

Lääninjohtoon keskeisimpänä poliisitoimen johtamiseen liittyvänä tehtävänä on poliisin eri

yksiköiden yhteistoiminnasta huolehtiminen. Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan poliisin lääninjohdon tehtävänä on huolehtia paikallispoliisin, keskusrikospoliisin ja liikkuvan poliisin yhteistoiminnasta läänissä. Säännöksen nojalla lääninhallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että edellä mainittujen yksiköiden yhteistoiminta läänissä on tarkoituksenmukaisesti järjestetty sekä ratkaista ne ongelmat, jotka mahdollisesti aiheutuvat useamman yksikön osallistumisesta saman asian hoitamiseen.

Paikallishallinto

6 §. Paikallispoliisi. Poliisin päävoimana toimisi edelleenkin paikallispoliisi. Sillä olisi koko maan kattava organisaatio ja jatkuva valmius toimintaan.

Aluetason järjestelyistä johtuen paikallispoliisin hallinnollisen jaotuksen tulee perustua lääninjakoon siten, että jokainen poliisipiiri on kokonaisuudessaan yhden läänin alueella. Vanhastaan on ollut niin, että poliisipiiriin on kuulunut yksi tai useampia kokonaisia kuntia. Tämä on selkeää, eikä tästä ole syytä luopua. Jos kunta on alueeltaan tai väestöltään kovin suuri, poliisipiirin sisällä voidaan tehdä tarvittaessa alueellisia ja toiminnallisia jaotuksia pienempiin alayksikköihin.

Historiallisista syistä poliisipiirit ovat meillä joko poliisilaitoksia tai nimismiespiirejä. Edellisiä ovat voineet olla vain sellaiset kaupungit, jotka on perustettu ennen vuotta 1959. Poliisilaitoksen muodostamaan poliisipiiriin on voinut kuulua kuhunkin vain yksi tällainen kaupunki. Vanhaan kuntamuotojen väliseen eroon perustunut poliisin hallinnollinen jaotus ei enää ole näin kaavamaisessa muodossa tarkoituksenmukainen. Vaikka edelleenkin on poliisitoiminnan ja muiden poliisille kuuluvien tehtävien kannalta tarpeen, että käytettävissä on sekä poliisilaitostyyppinen poliisipiiri että nimismiesjärjestelmään perustuva poliisipiiri, näiden sitomista kuntamuotoon ei enää voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Muun hallinnollisen jaotuksen tavoin poliisipiirijaotuksesta päättäisi, kuten nykyisinkin, valtioneuvosto.

7 §. Paikallispoliisin tehtävät. Poliisilain 4 §:n 1 momentin mukaan paikallispoliisin tehtävänä on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, rikollisuuden torjuminen, rikos-

ten tutkinta, rikoksiin syyllistyneiden syytteen saattaminen sekä niiden muiden tehtävien suorittaminen, jotka säännösten mukaan kuuluvat tai joiden on muutoin katsottava kuuluvan poliisille. Paikallispoliisin tehtävät ehdotetaan säilytettäväksi asiallisesti samoina. Liikenteen valvonta ja liikenneturvallisuuden edistäminen on kuitenkin otettu omaksi tehtäväryhmäksi, jotta sen merkitys korostuisi.

Poliisille kuuluvista tehtävistä huolehtii paikallistasolla ensisijaisesti paikallispoliisi. Paikallispoliisin ensisijainen vastuu pykälässä luetelluista tehtävistä ei poistu sen vuoksi, että esimerkiksi keskusrikospoliisi osallistuu rikosten estämiseen ja selvittämiseen ja liikkuva poliisi liikenteen valvontaan ja ohjaamiseen. Valtakunnalliset yksiköt täydentävät sitä työtä, joka paikallistasolla kuuluu poliisipiireille.

Poliisille kuuluu lukuisa joukko erilaisia tarkastus-, valvonta- ja hyväksymistehtäviä. Poliisi myöntää myös monia erilaisia hallintolupia. Näihin tehtäviin, joiden asiasisältö määräytyy asianomaisista erityissäännöksistä, sisältyy viittaus pykälän 1 momentin 5 kohtaan.

Ehdotetun pykälän 2 momentti sisältää jaotuksen niihin oikeudenhoidon tehtäviin, jotka vanhastaan ovat kuuluneet nimismiehelle. Näiden osalta ei ole tarkoitus ryhtyä tässä yhteydessä periaatteellisiin uudelleenjärjestelyihin. Nimismiesorganisaatiossa hoidettaisiin siten edelleenkin syyttäjän tehtävät ja ulosottotehtävät nimismiespiirien alueella. Tämän tehtäväalueen uudelleen järjestely tulee erikseen ratkaistavaksi paikallishallintotyöryhmän mietinnössä esitetyn valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteita koskevan lain ja siihen liittyvän jatkovalmistelun yhteydessä.

8 §. Poliisipiirien yhteistoiminta. Poliisipiirien suuresta lukumäärästä ja niiden erilaisesta koosta johtuen vain suurimmat poliisipiirit pystyvät itsenäiseen ympärivuorokautiseen toimintaan. Tämän vuoksi on jo 1970-luvun alkupuolelta lähtien harjoitettu poliisipiirien välistä yhteistoimintaa, jonka kohteena on ollut varsinaisen poliisitoiminta. Poliisipiirijaotukseen ja poliisin käytettävissä oleviin voimavaroihin ei ole lähiaikoina odotettavissa sellaisia muutoksia, jotka mahdollistaisivat yhteistoiminnasta luopumisen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta ja yhteistoiminnasta otettaisiin edelleenkin lakiin säännökset. Koska kysymys on poliisitoiminnan yhteistoiminnasta, ehdotetaan yhteistoiminta-aluetta kutsuttavaksi poliisialueeksi. Se

ei kuitenkaan muodostaisi organisaatiotasoa lääninhallituksen ja poliisipiirien välille.

Yhteistoiminnan tarkoituksena on täydentää poliisipiirin toimintaa silloin, kun piirillä ei ole riittäviä voimavaroja itsenäiseen toimintaan. Poliisialueen muodostamisen yhteydessä lääninhallitus määrää yhden alueen poliisipiirin päälliköistä johtamaan yhteistoiminnassa hoitettavaa poliisitointia. Tämä yhteistoiminnan johtaja johtaa yhteistoimintaa ja huolehtii voimavarojen tarkoituksenmukaisesta käytöstä. Yhteistoiminnasta huolimatta alueen kunkin poliisipiirin päälliköllä on vastuu yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta oman poliisipiirinsä alueella, jolle lääninhallitus yhteistoimintaa koskevassa päätöksessään ole määrännyt tiettyjä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä tehtäviä yhteistoiminnan johtajan vastattaviksi. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat poliisipiirit hoitavat kukin oman poliisipiirissä yleishallintoasiat ja lupahallintoasiat.

Asetuksella on tarkoitus säätää Helsingin poliisilaitos määrättyjen tehtävien hoitamista varten suoraan sisäasiainministeriön alaiseksi. Tästä johtuen on tarkoituksenmukaista, että sisäasiainministeriö myös päättää yhteistoiminnasta Helsingin poliisilaitoksen kohdalla.

Valtakunnalliset yksiköt

9 §. Keskusrikospoliisi. Keskusrikospoliisin asemaan, tehtäviin ja organisaatioon ei ehdoteta muutoksia. Rikollisuuden muotojen muuttamisen johdosta pykälässä ehdotetaan erityisesti painotettavaksi keskusrikospoliisin tehtävää kansainvälisen, järjestäytyneen, ammattimaisen, taloudellisen ja muun vakavan rikollisuuden torjunnassa.

Sisäasiainministeriö määräisi tarkemmin ne asiaryhmät, jotka kuuluisivat keskusrikospoliisin tutkittaviksi. Kun näiden asioiden osalta on rikollisuuden kehityksestä riippuen tarpeen tehdä aika ajoin tarkennuksia, keskusrikospoliisin tehtäväkentän tarkempi määrittäminen ehdotetaan jätettäväksi ministeriön antamien hallinnollisten määräysten varaan.

Sisäasiainministeriö on 8 päivänä tammikuuta 1990 antamallaan määräyksellä 1/90 antanut yleisohjeet keskusrikospoliisin tutkintatoiminnan järjestämisestä. Tarkoituksena on, että sisäasiainministeriön hallinnollisella määräyksellä edelleenkin määrättäisiin päälinjat siitä,

milloin keskusrikospoliisi suorittaa tutkinnan itsenäisesti ja milloin yhteistyössä poliisin muun yksikön kanssa. Koska paikallispoliisilla ei kaikkialla ole tarvittavia voimavaroja ja tutkintavalmiutta, on välttämätöntä, että se voi saada keskusrikospoliisilta tutkinta- ja asiantuntija-apua.

10 §. Suojelupoliisi. Myös suojelupoliisin asema ja tehtävät ehdotetaan säilytettäväksi nykyisellään. Suojelupoliisin työssä on erityisen keskeisellä sijalla valtakunnan turvallisuutta vaarantavien tekojen estäminen ennakolta. Tutkinnan kohdistaminen jo tapahtuneeseen turvallisuusetujen loukkaamiseen on yleensä osoitus ennalta estävän toiminnan jonkinasteisesta epäonnistumisesta. Pykälän kirjoittamistavassa on pyritty ottamaan huomioon ennalta estävän toiminnan korostunut merkitys suojelupoliisin tehtäväalueella.

Ehdotetun pykälän 1 momentin ensimmäisellä virkkeellä tarkoitettaisiin lähinnä valtio- ja maanpetosrikosten torjuntaan kohdistuvaa ennalta estävää toimintaa ja tällaisten rikosten tutkintaa. Momentin jälkimmäisellä virkkeellä tarkoitettaisiin niitä toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen maahamme kohdistuvan luvattoman tiedustelutoiminnan estämiseksi.

Sisäasiainministeriö on 17 päivänä maaliskuuta 1989 kirjeellään 1260/601/89 määrännyt suojelupoliisin tutkintatehtävät sekä vahvistanut työnjaon keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin kesken. Tarkoituksenmukaista on säilyttää tämä työnjako edelleenkin. Suojelupoliisi tutkisi, kuten vuoden 1989 alusta voimaan tulleen esitutkintalainsäädännön jälkeen on tapahtunut, sen toimialaan kuuluvat jutut. Kun suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin sekä suojelupoliisin ja paikallispoliisin tutkintavastuu saattaisi olla osittain päällekkäinen, pykälän 2 momentin nojalla sisäasiainministeriö täsmen täisi työnjaon näiden valtakunnallisten yksiköiden ja paikallispoliisin kesken määräämällä ne asiaryhmät, jotka kuuluvat suojelupoliisin tutkittaviksi.

11 §. Liikkuva poliisi. Poliisitoimintaa kehitettäessä on liikenteen valvontaa ja liikenneturvallisuustyötä tehostettava. Jotta myös paikallispoliisin voimavarat saadaan tehokkaasti palvelemaan liikenneturvallisuutta, on paikallispoliisin asiantuntemusta lisättävä ja yhteistoimintaa liikkuvan poliisin kanssa tehostettava. Liikenneturvallisuus on pyrittävä saamaan samantasoiseksi koko valtakunnassa. Tämän

vuoksi sisäasiainministeriön poliisiosaston johtamisvalmiuksia on kehitettävä.

Liikenteen valvonnan ja liikenneturvallisuustyön johtamis- ja suunnittelutehtävät ehdotetaan siirrettäväksi liikkuvalla poliisilta sisäasiainministeriöön. Samoin siirrettäisiin ministeriöön liikkuvan poliisin koulutus- ja tutkimustoiminnan suunnittelu- ja johtamistehtävät. Tehtävien siirron yhteydessä siirrettäisiin myös osa liikkuvan poliisin pääosaston henkilöstöstä sisäasiainministeriöön.

Liikkuvan poliisin pääosaston kenttätöimistöstä muodostettaisiin Uudenmaan lääniosasto, joka hoitaisi myös sille erikseen määrättyjä valtakunnallisia tehtäviä. Helsinki—Vantaan lentoaseman osaston tehtävät ja henkilöstö siirrettäisiin Vantaan nimismiespiiriin. Muilta osin liikkuvan poliisin organisaatio säilytettäisiin nykyisellään.

Liikkuvan poliisin tehtävät vastaisivat sen nykyisiä tehtäviä. Tehtävistä keskeisimpiä olisivat liikenteen ohjaaminen ja valvonta sekä liikenneturvallisuuden edistäminen. Edellinen tarkoittaisi maanteillä ja vesillä tapahtuvaa näkyvää ja salaista valvontaa, liikenteen ohjaamista esimerkiksi suurissa yleisötilaisuuksissa ja liikenteen syystä tai toisesta ruuhkautuessa sekä puuttumista teillä ja vesillä havaittuun säännösten vastaiseen liikennöintiin. Liikenneturvallisuuden edistäminen tapahtuisi paitsi edellä kuvatun toiminnan yhteydessä myös ennalta estävästi koulutuksen ja valistuksen muodossa.

Liikkuvan poliisin tehtävänä olisi paikallispoliisin tavoin myös ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä toimia rikollisuuden ennalta estämiseksi. Perinteisesti liikkuva poliisi on osallistunut suurten yleisötilaisuuksien järjestyksenpitoon sekä torjunut ja tutkinut muun muassa metsästyksen ja kalastukseen liittyvää rikollisuutta. Tarkoituksena on, että liikkuva poliisi toimisi edelleenkin näissä tehtävissä.

Liikkuvaa poliisia on käytetty poliisin reservinä silloin, kun paikallispoliisin voimavarat eivät ole riittäneet poikkeuksellisten tehtävien hoitamiseen. Piirikohtaisesta aluevastuusta vapaana yksikkönä liikkuva poliisi soveltuu hyvin poliisireserviksi.

12 §. Poliisioppilaitokset. Poliisioppilaitokset, poliisiopisto ja poliisikoulu, ehdotetaan säilytettäväksi. Niiden tehtävänä olisi edelleenkin antaa poliisialan ammatillista peruskoulutusta opistoasteella ja ammatillisella korkea-

asteella sekä järjestää ammatillista lisäkoulutusta. Lisäksi ne suorittaisivat poliisialaan liittyvää tutkimusta sekä järjestäisivät valinnat poliisikoulutukseen.

Poliisin toimialaan liittyvän tutkimustoiminnan lisääminen opetustoiminnan ohella on käynyt yhä merkittävämmäksi. Tästä ehdotetaan pykälässä nimenomaisesti säädettäväksi.

Poliisioppilaitosten sisäisestä organisaatiosta sekä eri tutkintojen pääsyaatimuksista ja pääasiallisesta sisällöstä ehdotetaan säädettäväksi erillisessä asetuksessa poliisikoulutuksesta. Oppilaitosten johtosäännössä määrättäisiin laitosten hallinnosta, kuten opettajakunnasta ja oppilaskunnasta, niiden kokoonpanosta ja tehtävistä sekä laitosten toiminnan muusta järjestelystä. Poliisioppilaitosten työjärjestyksissä annettaisiin oppilaitosten järjestysmuotoa ja henkilöstön tehtäviä koskevat tarkemmat määräykset.

13 §. Poliisivarikko. Nykyisin erilliset poliisiasie-, poliisiauto-, poliisivarus- ja poliisiviestivarikot on tarkoitus toimitella kysymysten ja muiden toiminnallisten kysymysten saatua ratkaisunsa yhdistää yhdeksi poliisivarikoksi. Varikoiden yhdistämistä selvittelevän projektin määräaika päättyy vuoden 1991 lopussa. Varikon toiminnan sisältö määriteltäisiin tarkemmin poliisivarikon työjärjestyksessä. Ennen yhdistämisen toteutumista kukin poliisivarikko huolehtisi omalla toimialallaan samoista tehtävistä kuin nykyisinkin eli poliisin kaluston, välineiden ja varusteiden hankinnasta, ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

14 §. Poliisikoiralaitos. Poliisikoirien hankintaa ja kasvatusta sekä koirien ja koiran käytön kouluttamista varten oleva poliisikoiralaitos on tarpeen ja tarkoituksenmukaista säilyttää erillisenä yksikkönä. Yksikön päätehtävänä olisi edelleenkin kehittää poliisikoiratoimintaa ja antaa poliisikoiratoimintaan liittyvää koulutusta.

Erinäiset säännökset

15 §. Poikkeusolojen poliisitoiminta. Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys valmiuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (hall.es. 248/1989 vp.) sekä hallituksen esitys puolustustilalainiksi (hall.es. 249/1989 vp.). Näiden lakien voimaan tullessa on tarpeen säätää myös poliisin oikeudesta ottaa palvelukseensa lähenkilöstöä täydennyspolii-

siksi valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja puolustustilan aikana. Pykälässä viitataan tähän myöhemmin erikseen annettavaan säädökseen.

16 §. Poliisin virat. Poliisin virkojen nimistä, kelpoisuusvaatimuksista, virkojen täyttämisestä ja muusta virkasuhteeseen liittyvästä menettelystä säädettäisiin, siltä osin kuin valtion virkamieslainsäädännön säännökset eivät ole riittäviä, poliisin hallintoa koskevassa asetuksessa. Asetus noudattaisi poliisin virkamiesten osalta valtion henkilöstöhallinnon yleisiä periaatteita.

17 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä olisi valtuutus poliisin hallintoa koskevan asetuksen ja poliisikoulutuksesta annettavan asetuksen säätämiseen. Hallintoa koskeva asetus sisältäisi tarkemmat säännökset poliisin organisaatiosta ja tehtävistä. Asetus poliisikoulutuksesta sisältäisi tarkemmat säännökset koulutuksen järjestämisestä.

18 §. Voimaantulo. Pykälässä on lain voi-

maantulosäännös. Lailla kumottaisiin poliisilain 2 ja 4—9 §.

Pykälän 3 momentin säännös on tarpeen, jotta erillisyyksiköiden välinen tehtäväjako ja niiden asema poliisin lääninjohtoon nähden säilyisi nykyisellään. Tärkeimmät voimaan jäävät sisäasiainministeriön antamat määräykset olisivat nro 1260/601/17.3.1989 ja 1/90/8.1.1990.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1991, jolloin valtioneuvoston poliisin toimenpiteistä liikenneturvallisuuden parantamiseksi 21 päivänä joulukuuta 1989 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti toteutetaan liikkuvan poliisin organisaatiomuutos.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

poliisin hallinnosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Poliisin hallinto

Sisäasiainministeriö johtaa poliisitointa koko maassa. Sisäasiainministeriön alainen poliisin aluehallintoviranomainen on lääninhallitus.

Lääninhallitus johtaa poliisitointa läänissä. Lääninhallituksen alaisia poliisin paikallishallintoviranomaisia ovat poliisipiirit. Poliisipiireistä voidaan poliisitoimen tarkoituksenmukaista yhteistoimintaa varten muodostaa poliisialueita.

Sisäasiainministeriön alaisia poliisin valtakunnallisia yksiköitä ovat keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi, poliisiopisto, poliisikoulu, poliisivarikko ja poliisikoiralaitos.

Poliisitoimesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään erikseen.

2 §

Poliisin tehtävä

Poliisin tehtävästä säädetään poliisilain (84/66) 1 §:ssä.

3 §

Neuvottelukunnat

Sisäasiainministeriön ja poliisipiirien sekä poliisipiireistä muodostettujen poliisialueiden yhteydessä toimii neuvottelukuntia.

Neuvottelukuntien tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään asetuksella.

Poliisin ylijohdo ja lääninjohto

4 §

Poliisin ylijohdo

Poliisin ylijohdona on sisäasiainministeriön poliisiosasto.

Poliisin ylijohdon tehtävänä on:

1) suunnitella, kehittää ja johtaa poliisitointa koko maassa;

2) kehittää poliisin toimialaa koskevaa lain-säädäntöä, hallintoa, koulutusta ja tutkimusta; sekä

3) huolehtia muista sille säädetyistä tai määrättyistä tehtävistä.

5 §

Poliisin lääninjohto

Poliisin lääninjohtona on lääninhallituksen poliisiosasto tai poliisitoimisto.

Poliisin lääninjohtoon tehtävänä on:

1) suunnitella, kehittää ja johtaa poliisitointa läänissä;

2) huolehtia paikallispoliisin, keskusrikospoliisin ja liikkuvan poliisin yhteistoiminnasta läänissä; sekä

3) huolehtia muista sille säädetyistä tai määrättyistä tehtävistä.

Paikallishallinto

6 §

Paikallispoliisi

Paikallista poliisitointa varten maa jaetaan poliisipiireihin. Poliisipiiriin kuuluu yksi tai useampi kunta.

Poliisipiiri- jaotuksesta päättää valtioneuvosto.

7 §

Paikallispoliisin tehtävät

Paikallispoliisin tehtävänä on:

1) ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta;

2) toimia rikollisuuden ennalta estämiseksi;

3) tutkia rikoksia ja muita yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavia tapahtumia;

4) ohjata ja valvoa liikennettä sekä toimia liikenneturvallisuuden edistämiseksi; ja

5) suorittaa muut poliisille säädetyt tai määrättyt tehtävät.

Paikallispoliisille kuuluvista ulosotto- ja syyttäjän tehtävistä säädetään erikseen.

8 §

Poliisipiirien yhteistoiminta

Lääninhallitus päättää poliisialueen muodostamisesta, yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä, poliisialueen johtajasta ja muista johdosuhteista poliisialueella.

Sisäasiainministeriö päättää 1 momentissa tarkoitetuista asioista silloin, kun poliisialueeseen kuuluu Helsingin poliisilaitos.

Valtakunnalliset yksiköt

9 §

Keskusrikospoliisi

Keskusrikospoliisin tehtävänä on torjua kansainvälistä, järjestäytyntä, ammattimaista, taloudellista ja muuta vakavaa rikollisuutta, suorittaa tutkintaa sekä kehittää rikostorjuntaa ja rikostutkimenetelmiä.

Sisäasiainministeriö määrää ne asiaryhmät, jotka kuuluvat keskusrikospoliisin tutkittaviksi. Sisäasiainministeriö määrää myös keskusrikospoliisin ja poliisin muiden yksiköiden välisistä tutkintajärjestelyistä.

10 §

Suojelupoliisi

Suojelupoliisin tehtävänä on torjua sellaisia hankkeita ja rikoksia, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta sekä suorittaa tällaisten rikosten tutkintaa. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta valtakunnan turvallisuutta vaarantavan toiminnan estämiseksi.

Sisäasiainministeriö määrää tarkemmin ne asiaryhmät, jotka kuuluvat suojelupoliisin tutkittaviksi.

11 §

Liikkuva poliisi

Liikkuvan poliisin tehtävänä on:

1) ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta;

2) ohjata ja valvoa liikennettä sekä toimia liikenneturvallisuuden edistämiseksi;

3) toimia rikollisuuden ennalta estämiseksi sekä tutkia rikoksia ja muita yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia tapahtumia; ja

4) toimia poliisireserveinä.

12 §

Poliisioppilaitokset

Poliisiopiston ja poliisikoulun tehtävänä on antaa poliisin virkatutkintokoulutusta ja muuta koulutusta sekä suorittaa poliisin toimialaan liittyvää tutkimusta.

13 §

Poliisivarikko

Poliisivarikon tehtävänä on hankkia, ylläpitää ja kehittää poliisin kalustoa, varusteita ja välineitä.

14 §

Poliisikoiralaitos

Poliisikoiralaitoksen tehtävänä on hankkia poliisin käyttöön koiria sekä kehittää poliisikoira-toimintaa ja antaa siihen liittyvää koulutusta.

Erinäiset säännökset

15 §

Poikkeusolojen poliisitoiminta

Poliisitoimesta poikkeusoloissa säädetään erikseen.

16 §

Poliisin virat

Poliisin virkamiehistä ja heidän kelpoisuusvaatimuksistaan säädetään asetuksella.

17 §

Tarkemmat säännökset

Asetuksella annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset poliisin organisaatiosta ja tehtävistä sekä tämän lain täytäntöönpanosta.

Asetuksella voidaan säätää, että Helsingin poliisilaitos on määrättyissä asioissa suoraan sisäasiainministeriön alainen.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1991.

Tällä lailla kumotaan 18 päivänä helmikuuta 1966 annetun poliisilain (84/66) 2 § ja 4—9 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 § muutettuna 25 päivänä tammikuuta 1973 ja 29 päivänä marraskuuta 1985 annetuilla laeilla (53/73 ja 901/85), 4 § osittain muutettuna viimeksi mainituilla laeilla ja 31 päivänä tammikuuta 1985 annettulla lailla (111/85), 5 § osittain muutettuna mainitulla 29 päivänä marraskuuta 1985 annettulla lailla, 7 § muutettuna mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1973 annetulla lailla ja 23

päivänä huhtikuuta 1976 annetulla lailla (347/76), 7 a § muutettuna mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1973 annetulla lailla sekä 19 päivänä joulukuuta 1980 ja 28 päivänä huhtikuuta 1989 annetuilla laeilla (865/80 ja 355/89) sekä 8 ja 9 § mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1973 annetussa laissa.

Sisäasiainministeriön poliisilain (84/66) 4 ja 6 §:n nojalla antamat keskusrikospoliisin, suojelupoliisin ja liikkuvan poliisin asemaa ja tehtäviä koskevat määräykset ovat kuitenkin edelleen voimassa kunnes toisin säädetään tai määrätään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Jarmo Rantanen*

Asetus poliisin hallinnosta

Sisäasiainministerin esittelystä säädetään poliisin hallinnosta   päivänä   kuuta
19   annetun lain (/   ) 3 ja 16 ja 17 §:n nojalla:

Poliisin ylijohdo

1 §

Poliisin ylijohdon tehtävistä säädetään poliisin hallinnosta annetussa laissa (/   ), sisäasiainministeriöstä annetussa asetuksessa (369/88) ja poliisikoulutuksesta annetussa asetuksessa (/   ).

Poliisin lääninjohto

2 §

Poliisin lääninjohtoon tehtävänä on poliisin hallinnosta annetussa laissa säädettyjen tehtävien lisäksi:

- 1) poliisin toiminnan ja talouden suunnittelu;
- 2) poliisitoiminnan johtovastuun järjestäminen; sekä
- 3) toiminnan valvonta seurannan ja tarkastusten avulla.

3 §

Lääninsyyttäjän tehtävistä säädetään poliisitarkastajasta lääninsyyttäjänä annetussa asetuksessa (736/85) ja lääninhallituksen esittelijöiden tehtävistä lääninhallitusasetuksessa (202/88).

Paikallispoliisi

4 §

Poliisipiirit ovat lääninhallituksen alaisia viirastoja. Poliisipiirejä ovat poliisilaitokset ja nimismiespiirit.

Poliisipiirin päällikkönä on poliisilaitoksessa poliisimestari ja nimismiespiirissä nimismies.

Lääninhallitus määrää poliisipiirin toimipaikan sijaintikunnan.

5 §

Poliisipiirin päällikön tehtävänä on, jollei yhteistoiminnassa hoidettavien tehtävien osalta toisin määrätä:

- 1) suunnitella ja johtaa poliisipiirin toimintaa;
- 2) valvoa, että tehtävät hoidetaan taloudellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti;
- 3) seurata olojen kehitystä piirin toimialueella ja tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi;
- 4) huolehtia yhteistoiminnasta muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa; sekä
- 5) käsitellä piirin muut tärkeimmät asiat.

6 §

Poliisin hallinnosta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun poliisialueen johtajan tehtävänä on:

- 1) suunnitella ja johtaa yhteistoimintaa poliisialueella;
- 2) valvoa, että yhteistoiminta hoidetaan taloudellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti; sekä
- 3) suorittaa lääninhallituksen poliisialueen muodostamista koskevassa päätöksessä hänellä määräämät muut tehtävät.

7 §

Helsingin poliisilaitos hoitaa suoraan sisäasiainministeriön alaisena sisäasiainministeriön sen hoidettaviksi määräämät tehtävät sekä tehtävät, jotka koskevat:

- 1) poliisilaitoksen toiminnan ja talouden suunnittelua;
- 2) poliisilaitoksen henkilöstöä ja henkilöstön koulutusta; sekä
- 3) poliisitoiminnan johtovastuun järjestämistä.

8 §

Päätöksessä, jolla muodostetaan poliisin hallinnosta annetun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu poliisialue, on määrättävä:

- 1) ne poliisipiirit, jotka muodostavat poliisi-alueen;
- 2) yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät;
- 3) poliisipiirin päällikkö, joka johtaa yhteistoiminnassa hoidettavaa poliisitointia;
- 4) poliisialueen johtoryhmä ja sen tehtävät; sekä
- 5) muut johtosuhteet poliisialueella.

Valtakunnalliset yksiköt

9 §

Keskusrikospoliisissa voi olla osastoja, toimistoja, rikoslaboratorio ja Ahvenanmaan yksikkö.

Keskusrikospoliisiin tulee poliisin hallinnosta annetussa laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi:

- 1) seurata rikollisuutta;
  - 2) suorittaa tai suorittaa poliisin, syyttäjän tai oikeusviranomaisen pyytämät rikostekniset tutkimukset;
  - 3) huolehtia sille säädetyistä tai määrätyistä poliisin tietojärjestelmää ja rekistereitä koskevista tehtävistä; sekä
  - 4) toimia kansainvälisen rikospoliisijärjestön (Interpol) kansallisena keskuksena.
- Sisäasiainministeriö vahvistaa keskusrikospoliisin aluetoimistojen sijoituspaikkakunnat ja niiden toiminta-alueen.

10 §

Suojelupoliisissa voi olla osastoja, toimistoja ja sihteeristö.

Suojelupoliisiin tulee poliisin hallinnosta annetussa laissa säädettyjen tehtävien lisäksi antaa sisäasiainministeriön vahvistamien yleisten perusteiden mukaisesti viranomaisille ja yhteisöille sellaisia ohjeita, neuvoja ja tietoja, jotka ovat tarpeen valtion turvallisuuden ylläpitämiseksi tai siihen kohdistuvien loukkausten estämiseksi.

Sisäasiainministeriö vahvistaa suojelupoliisin piiri- ja aluetoimistojen sijoituspaikkakunnat ja niiden toiminta-alueen.

11 §

Liikkuvassa poliisissa on osastoja. Muista liikkuvan poliisin yksiköistä määrätään työjärjestyksessä.

12 §

Keskusrikospoliisiin, suojelupoliisiin ja liikkuvan poliisin päällikön, poliisiopiston, poliisi-

koulun ja poliisikoiralaitoksen johtajan sekä poliisivarikon päällikön tehtävänä on suorittaa yksikössään 5 §:ssä mainitut tehtävät.

Keskusrikospoliisiin ja suojelupoliisiin päällikön tulee lisäksi pitää yhteyttä ulkomaisiin viranomaisiin.

Neuvottelukunnat

13 §

Sisäasiainministeriön apuna toimii poliisiasiain neuvottelukunta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä ja poliisihallinnon kehittämistä koskevien asioiden käsittelyä varten.

Paikallispoliisin apuna toimii poliisitoimen ja siihen liittyvien toimintojen yhteensovittamista varten poliisipiirin neuvottelukunta. Lääninhallitus voi päättää, että poliisipiireistä muodostetulla poliisialueella on yksi yhteinen neuvottelukunta. Poliisin hallinnosta annetun lain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa päätöksen poliisialueen neuvottelukunnasta tekee sisäasiainministeriö.

14 §

Poliisiasiain neuvottelukunnan, poliisipiirin neuvottelukunnan ja poliisialueen neuvottelukunnan tehtävänä on:

- 1) seurata yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä poliisin toimintaa;
- 2) tehdä aloitteita poliisitoiminnan kehittämiseksi;
- 3) antaa lausuntoja poliisia koskevista asioista; sekä
- 4) käsitellä ne muut asiat, jotka sisäasiainministeriö, lääninhallitus, poliisipiiri tai kunta antaa sen käsiteltäväksi.

15 §

Poliisiasiain neuvottelukunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä vähintään 11 ja enintään 19 muuta jäsentä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Valtioneuvosto kutsuu jäsenet ja varajäsenet eri kansalaispiirejä ja poliisitoimintaan liittyviä tärkeimpiä aloja edustavista henkilöistä kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

16 §

Poliisipiirin neuvottelukunnassa on vähintään viisi ja enintään kymmenen jäsentä ja kullakin jäsenellä henkilökohtainen varajäsen.

Lääninhallitus vahvistaa jäsenten määrän. Kunnanvaltuusto tai -valtuustot valitsevat neuvottelukunnan jäsenet toimikaudekseen. Lisäksi neuvottelukuntaan kuuluu poliisipiirin päällikkö. Jos poliisipiiriin kuuluu useampia kuntia, lääninhallitus määrää kuinka monta jäsentä ja varajäsentä kukin kunnanvaltuusto valitsee neuvottelukuntaan.

Poliisialueen neuvottelukunnan jäsenistä on voimassa, mitä 1 momentissa säädetään kuntien edustajista. Poliisipiirien edustajaksi lääninhallitus määrää poliisialueen yhden poliisipiirin päällikön.

Neuvottelukunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja eivät kuitenkaan voi olla poliisimiehiä.

17 §

Päätöksenteosta ja vaalien toimittamisesta poliisialueen ja poliisipiirin neuvottelukunnassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallislain (953/76) 27 §:ssä sekä 28 §:n 1 ja 4 momentissa säädetään.

Neuvottelukunnista on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä komiteoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (218/88) ja sen nojalla määrätään.

Kelpoisuusvaatimukset

18 §

Kelpoisuusvaatimuksista poliisin ylijohdon virkoihin säädetään sisäasiainministeriöstä annetussa asetuksessa ja kelpoisuusvaatimuksista poliisin lääninjohdon virkoihin lääninhallitusasetuksessa.

19 §

Yleisenä kelpoisuusvaatimuksena muihin kuin 18 §:ssä tarkoitettuihin poliisin virkoihin on sellainen taito ja kyky, jota viran menestyksellinen hoitaminen edellyttää.

Tämän lisäksi vaaditaan:

1) paikallispoliisin

a) nimismieheltä sekä Helsingin, Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kemin, Kokkolan, Kotkan, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Mikkelin, Oulun, Porin, Rauman, Savonlinnan, Tampereen, Turun ja Vaasan poliisilaitoksen poliisimestarilta oikeustieteen kandidaatin tutkinto sekä perehtyneisyys poliisitoimeen ja hallintotehtäviin;

b) Helsingin, Tampereen ja Turun poliisilaitoksen apulaispoliisimestarilta tehtävien laadun mukaan oikeustieteen kandidaatin tai varanotaarin tutkinto sekä perehtyneisyys poliisitoimeen taikka poliisipäällystön virkatutkinto;

c) muulta kuin edellä tarkoitetulta poliisimestarilta ja apulaispoliisimestarilta poliisipäällystön virkatutkinto taikka varanotaarin tutkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen;

d) apulaisnimismieheltä, kansliaosaston johtajalta sekä Helsingin, Tampereen ja Turun poliisilaitoksen hallinto-osaston johtajalta oikeustieteen kandidaatin tutkinto;

e) passiosaston johtajalta, talous- ja suunnitteluosaston johtajalta, toimistonjohtajalta ja apulaissihteeriltä poliisipäällystön virkatutkinto tai soveltuva korkeakoulututkinto;

f) suunnittelijalta tehtävien laadun mukaan korkeakoulututkinto taikka opistotason tutkinto ja perehtyneisyys automaattiseen tietojenkäsittelyyn;

g) automestarilta teknillisen koulun autoteknillisen opintosuunnan tutkinto;

h) asentajalta soveltuva ammatillinen koulutus;

i) osastopäälliköltä ja ulosottoapulaiselta, mitä ulosottotoimesta annetussa asetuksessa (158/85) säädetään;

j) toimistopäälliköltä korkeakoulututkinto;

2) keskusrikospoliisin

a) päälliköltä oikeustieteen kandidaatin tutkinto sekä perehtyneisyys poliisitoimeen ja hallintotehtäviin;

b) apulaispäälliköltä ja rikosylitarkastajalta oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen;

c) hallintotoimiston toimistopäälliköltä virkaan soveltuva korkeakoulututkinto;

d) muulta kuin hallintotoimiston toimistopäälliköltä poliisipäällystön virkatutkinto taikka varanotaarin tutkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen;

e) sormenjälkitoimiston apulaistoimistopäälliköltä poliisipäällystön virkatutkinto taikka varanotaarin tutkinto ja perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin;

f) laboratorionjohtajalta, rikoskemistiltä, paloinsinööriltä ja tutkijalta virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto;

3) suojelupoliisin

a) päälliköltä oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja perehtyneisyys hallintotehtäviin,

b) apulaispäälliköltä ja osastopäälliköltä vir-

kaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin;

c) ylitarkastajalta ja tarkastajalta poliisipäällystön virkatutkinto tai soveltuva korkeakoulututkinto;

d) apulaistarkastajalta virkaan soveltuva tutkinto sekä tehtävien edellyttämä vieraiden kielten taito;

e) kielenkääntäjältä korkeakoulututkinto tai diplomikielenkääntäjän tutkinto sekä tehtävien edellyttämä vieraiden kielten taito;

f) ylietsivältä poliisialipäällystön virkatutkinto tai varanotaarin tutkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen taikka muu virkaan soveltuva tutkinto sekä hyvä perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin ja aikaisemmalla toiminnalla osoitettu erityinen pätevyys;

g) etsivältä poliisin perustutkinto tai poliisimiehistön virkatutkinto taikka muu virkaan soveltuva tutkinto ja perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin;

h) viestiohjaajalta virkaan soveltuva teknillinen koulutus ja perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin;

4) poliisiopiston ja poliisikoulun

a) johtajalta virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä perehtyneisyys poliisitoimeen ja hallintotehtäviin;

b) apulaisjohtajalta ja yliopettajalta virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto;

c) oikeustieteellisten aineiden opettajalta oikeustieteen kandidaatin tutkinto;

d) opettajalta ajo-opettajaa lukuun ottamatta, äidinkielen opettajalta ja psykologilta virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä opettajan kelpoisuus;

e) liikunnanopettajalta liikuntakasvatuksen kandidaatin tutkinto;

f) opettajalta, jonka tehtävänä on ajo-opetus, alipäällystön virkatutkinto sekä liikenneopettajan kelpoisuus;

g) kirjastonhoitajalta ylempi korkeakoulututkinto ja kirjastoammattillinen tai sitä vastaava tutkinto tai koulutus;

5) poliisikoiralaitoksen johtajalta poliisipäällystön virkatutkinto tai muu virkaan soveltuva tutkinto;

6) poliisiasevarikon päälliköltä ja asemestariilta virkaan soveltuva teknillinen koulutus ja perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin;

7) muulta poliisivarikon päälliköltä virkaan soveltuva opistotason tutkinto;

8) rikostarkastajalta ylempi korkeakoulutut-

kinto ja perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin;

9) muilta päällystöön kuuluvilta päällystön virkatutkinto taikka varanotaarin tutkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen;

10) alipäällystöön kuuluvilta alipäällystön virkatutkinto taikka varanotaarin tutkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen;

11) nuoremmalta konstaapelilta poliisin perustutkinnon perusjakso 1:n suorittaminen tai kokelaskurssi;

12) muulta poliisimiehistöön kuuluvilta poliisin perustutkinto tai poliisimiehistön virkatutkinto;

13) kamreerilta ja taloudenhoitajalta korkeakoulututkinto taikka opistotason tutkinto ja perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin;

14) muulta kuin 3 h kohdassa tarkoitettulta viestiohjaajalta sekä apulaisviestiohjaajalta ja radiosähköttäjältä radiovirkailijan yleinen pätevyystutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto;

15) tutkimusavustajalta, tutkimusapulaiselta ja laborantilta tehtävien edellyttämä koulutus ja perehtyneisyys toimialaan kuuluviin tehtäviin.

Virkojen täyttäminen ja virkavapauden myöntäminen

20 §

Keskusrikospoliisin päällikön sekä suojelupoliisin päällikön ja apulaispäällikön nimittää tasavallan presidentti valtioneuvoston esityksestä, joka tehdään virkaa haettavaksi julistamatta.

Valtioneuvosto nimittää lääninhallituksen esityksestä Helsingin poliisilaitoksen poliisimestarin, keskusrikospoliisin esityksestä keskusrikospoliisin apulaispäällikön, suojelupoliisin esityksestä suojelupoliisin osastopäällikön sekä yksikön annettua lausunnon poliisiopiston johtajan.

Sisäasiainministeriö nimittää poliisikoulun johtajan ja apulaisjohtajan, poliisiopiston apulaisjohtajan, poliisikoiralaitoksen johtajan ja poliisivarikon päällikön yksikön annettua asiasta lausunnon, liikkuvan poliisin ylikomisarion ja komisarion liikkuvan poliisin osaston annettua asiasta lausunnon sekä lääninhallituksen esityksestä Helsingin poliisilaitoksen apulaispoliisimestarin.

21 §

Lääninhallitus nimittää nimismiehen, muun kuin 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun poliisimestarin, apulaisnimismiehen ja muun kuin 20 §:n 3 momentissa tarkoitetun apulaispoliisimestarin sekä paikallispoliisin rikostarkastajan, rikosylikomisarion, ylikomisarion, rikoskomisarion ja komisarion.

22 §

Poliisilaitos, nimismiespiiri, keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, poliisiopisto, poliisikoulu, poliisikoiralaitos ja poliisivarikko nimittävät muut kuin 20 ja 21 §:ssä tarkoitetut alaisensa virkamiehet sekä ottavat työsuhteessa olevan henkilökunnan.

Liikkuvan poliisin muun kuin 20 §:n 3 momentissa tarkoitetun virkamiehen nimittää liikkuvan poliisin osasto, joka myös ottaa työsopimussuhteessa olevan henkilökuntansa.

23 §

Vanhemman rikoskonstaapelin, vanhemman konstaapelin ja nuoremman konstaapelin virka voidaan täyttää sitä haettavaksi julistamatta.

24 §

Virkavapauden myöntää nimittävä viranomainen 2—4 momentissa säädetyn poikkeuksin.

Valtioneuvosto myöntää virkavapauden 20 §:n 1 momentissa tarkoitetulle virkamiehelle ja sisäasiainministeriö 20 §:n 2 momentissa tarkoitetulle virkamiehelle.

Sisäasiainministeriö myöntää kuitenkin tasavallan presidentin nimittämälle virkamiehelle virkavapauden, jonka saamiseen virkamiehellä on lain tai virkaehtosopimuksen nojalla oikeus, ja muun virkavapauden, joka kestää enintään vuoden.

Poliisiopiiri myöntää myös lääninhallituksen nimittämälle alaiselleen virkamiehelle virkavapauden, jonka saamiseen virkamiehellä on lain tai virkaehtosopimuksen nojalla oikeus, ja muun virkavapauden, joka kestää enintään vuoden.

25 §

Viransijaisen ottaa se viranomainen, joka on virkavapauden myöntänyt. Lääninhallitus ottaa kuitenkin viransijaisen poliisipäällystöön kuuluvalla virkamiehelle, jolle poliisiopiiri on 24 §:n 4 momentin nojalla myöntänyt virkavapauden.

Viran väliaikaisen hoitajan ottaa virkaan nimittävä viranomainen. Niihin virkoihin, joihin tasavallan presidentti nimittää, ottaa viran väliaikaisen hoitajan kuitenkin valtioneuvosto. Niihin virkoihin, joihin valtioneuvosto nimittää, ottaa viran väliaikaisen hoitajan sisäasiainministeriö.

Eroamisikä

26 §

Alipäällystöön ja miehistöön kuuluva virkamies on velvollinen eroamaan virastaan täyttyessään 60 vuotta.

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin, liikkuvan poliisin, poliisiopiston, poliisikoulun ja poliisikoiralaitoksen poliisipäällystöön kuuluva sekä paikallispoliisin poliisipäällystöön kuuluva virkamies, nimismiestä ja apulaisnimismiestä lukuun ottamatta, on velvollinen eroamaan virastaan täyttyessään 63 vuotta.

Erinäiset säännökset

27 §

Poliisiopiirin päällikön vuosiloman vahvistaa lääninhallitus. Poliisin muun henkilöstön vuosiloman vahvistamisesta on voimassa, mitä yksikön työjärjestyksessä on määrätty.

28 §

Lääninhallitus irtisanoo valtion virkamieslain (755/86) 47 §:ssä säädettyllä perusteella poliisiopiirin nimittämän virkamiehen. Muulla perusteella ja muun virkamiehen irtisanoo nimittävä viranomainen.

29 §

Poliisimies ei saa toimia muun syytetyn kuin lähiomaisensa avustajana tai asiamiehenä.

Jos syytetyn henkilökohtainen läsnäolo tuomioistuimessa ei ole välttämätön, poliisimiehellä on kuitenkin oikeus syytteen oikeaksi myöntämistä varten esiintyä syytetyn asiamiehenä. Tästä tehtävästä poliisimies ei saa ottaa palkkiota eikä muutakaan korvausta todellisia kuluja lukuun ottamatta.

30 §

Keskusrikospoliisilla, suojelupoliisilla, liikkuvalla poliisilla, poliisiopistolla, poliisikoululla, poliisikoiralaitoksella, poliisivarikolla ja

poliisipiirillä tulee olla työjärjestys, jonka yksikkö vahvistaa.

Poliisialueella tulee olla ohjesääntö, jonka vahvistaa lääninhallitus. Poliisin hallinnosta annetun lain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa työjärjestyksen vahvistaa kuitenkin sisäasiainministeriö.

Työjärjestyksessä voidaan määrätä yksikön jakautumisesta osastoihin ja toimistoihin sekä muihin yksikköihin, virkamiesten tehtävistä ja työnjaon järjestämisestä. Työjärjestyksessä määrätään asiat, jotka ratkaistaan esittelystä. Työjärjestyksessä voidaan myös antaa asetuksella yksikön päällikön ratkaistaviksi säädettyjä asioita yksikön muun virkamiehen ratkaistaviksi.

31 §

Liikkuvan poliisin alipäällystön ja miehistön lääkärintarkastus suoritetaan kerran vuodessa valtion kustannuksella.

32 §

Suojelupoliisin palveluksessa olevan on annettava kirjallinen vaitiololupaus siten kuin työjärjestyksessä tarkemmin määrätään.

33 §

Sisäasiainministeriö määrää poliisiin perustettujen virkojen sijoittamisesta, jollei siitä ole virkaa perustettaessa erikseen säädetty.

34 §

Poliisipiirin nimen muuttamisesta päättää sisäasiainministeriö.

35 §

Helsingin poliisilaitoksen poliisimestarilla on poliisikomentajan, keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin päälliköllä sekä poliisiopiston joh-

tajalla poliisineuvoksen ja poliisitarkastajalla lääninpoliisineuvoksen arvonimi.

36 §

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston nimittämää poliisin virkamiestä syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa.

37 §

Poliisille kuuluvien erityistä ammattitaitoa vaativien tehtävien suorittamista varten voi sisäasiainministeriö ja lääninhallitus sisäasiainministeriön antamien ohjeiden mukaan muodostaa poliisin henkilöstöstä erityisryhmiä.

Voimaantulo

38 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1991.

Tällä asetuksella kumotaan 23 päivänä elokuuta 1985 annetun poliisiasetuksen (737/85) 4 ja 6 §, 4 luku, 14—18 §, 14 ja 16 §:n edellä oleva väliotsikko, 19 §:n 1 momentti, 21—26 §, 23 §:n edellä oleva väliotsikko, 44 §, 7—10 luku ja 69 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 § osittain muutettuna 17 päivänä tammikuuta 1986 annetulla asetuksella (47/86), 4 luku, 16 ja 26 § sekä 8—10 luku osittain muutettuina 23 päivänä joulukuuta 1987 annetulla asetuksella (1162/87), 17, 18 ja 22 § viimeksi mainitussa asetuksessa sekä 7 luku muutettuna viimeksi mainitulla asetuksella ja 22 päivänä elokuuta 1986, 29 päivänä joulukuuta 1988, 9 päivänä maaliskuuta 1990 ja 17 päivänä elokuuta 1990 annetuilla asetuksilla (635/86, 1336/88, 249/90 ja 688/90).

Asetus

poliisikoulutuksesta

Sisäasiainministerin esittelystä säädetään poliisin hallinnosta päivänä   kuuta 19   annetun (/) 17 §:n nojalla:

Yleistä

1 §

Sisäasiainministeriö johtaa poliisin koulutusta koko maassa.

Poliisiopisto ja poliisikoulu (*poliisioppilaitokset*) huolehtivat valtakunnallisesta poliisin koulutuksesta.

Poliisin valtakunnalliset yksiköt huolehtivat kukin omaan toimialaansa liittyvästä koulutuksesta.

Lääninhallitukset huolehtivat alueellisesta ja poliisiipiirit paikallisesta koulutuksesta.

2 §

Poliisin ylijohtona sisäasiainministeriö:

- 1) määrittelee poliisin henkilöstön koulutuksen toimintaperiaatteet ja toimintalinjat;
- 2) suunnittelee ja kehittää poliisin henkilöstön koulutusta sekä poliisin toimialaan liittyvää tutkimusta;
- 3) vahvistaa työnjaon poliisioppilaitosten ja koulutusta antavien yksiköiden kesken;
- 4) valvoo koulutuksen toteuttamista.

3 §

Poliisioppilaitosten tehtävänä on:

- 1) järjestää valinnat poliisikoulutukseen;
- 2) antaa poliisialan ammatillista peruskoulutusta opistoasteella ja ammatillisella korkeasteella;
- 3) järjestää ammatillista lisäkoulutusta; sekä
- 4) suorittaa poliisin toimintaan liittyvää tutkimusta.

4 §

Poliisikoiralaitoksen tehtävänä on poliisin hallinnosta annetun lain (/) 14 §:ssä säädettyjen tehtävien lisäksi antaa poliisimiehille tietoja ja käytännön opetusta poliisikoiran hoidossa ja sen käyttämisessä poliisille kuuluvan tehtävän suorittamisessa.

5 §

Poliisin lääninjohto huolehtii sen toteutettavaksi määrätystä sekä muusta poliisin henkilöstön koulutuksesta läänissä.

6 §

Keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi ja Helsingin poliisilaitos huolehtivat niiden toteutettavaksi määrätystä koulutuksesta sekä oman henkilöstönsä kouluttamisesta.

7 §

Poliisiipiirit huolehtivat oman henkilöstönsä kouluttamisesta.

Johtokunta ja valintalautakunta

8 §

Opetuksen kehittämistä ja valvontaa varten poliisioppilaitoksilla on yhteinen johtokunta. Sisäasiainministeriö kutsuu johtokuntaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja seitsemän muuta jäsentä sekä heille kullekin henkilökohtaisen varajäsenen. Heistä osan tulee olla aikuiskoulutukseen ja osan poliisitoimeen perehtyneitä. Johtokunta voi ottaa sihteerin ja kuulla asian tuntijoita.

Poliisioppilaitosten johtajilla ja apulaisjohtajilla on läsnäolo-oikeus ja puhevalta johtokunnan kokouksessa.

9 §

Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) ohjata ja valvoa poliisioppilaitosten toimintaa sekä niissä annettavaa opetusta;
- 2) tehdä aloitteita koulutuksen ja poliisioppilaitosten toiminnan kehittämiseksi;
- 3) käsitellä poliisin vuotuinen koulutusohjelma;
- 4) esittää sisäasiainministeriön vahvistettavaksi yleiset pääsyaatimukset alipäällöstyön ja

päällystön virkatutkintokoulutukseen sekä virkatutkintokoulutuksen opetussuunnitelmat, tutkintovaatimukset sekä tutkintovaatimuksiin liittyvät oppikirjat ja muun oppimateriaalin;

5) käsitellä poliisioppilaitosten toiminta- ja taloussuunnitelmat; sekä

6) käsitellä muut poliisioppilaitosten toimialaan liittyvät laajat ja periaatteelliset asiat.

10 §

Poliisikokelaiden ja oppilaiden valitsemista varten poliisioppilaitoksilla on yksi tai useampi valintalautakunta. Sisäasiainministeriö kutsuu valintalautakuntaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja seitsemän muuta jäsentä sekä heille kullekin henkilökohtaisen varajäsenen. Heistä osan tulee olla aikuiskoulutukseen ja osan poliisitoimeen perehtyneitä.

11 §

Johtokunnan ja valintalautakunnan kutsuu koolle puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Johtokunta ja valintalautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään viisi jäsentä, joista yksi on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Johtokunnasta ja valintalautakunnasta on muutoin voimassa, mitä valtion komiteoista on määrätty.

Tutkinnot ja oppilasvalinnat

12 §

Virkatutkintoja ovat poliisin perustutkinto sekä alipäällystön ja päällystön virkatutkinnot. Perustutkinto on kaksiosainen. Siinä on perusjakso 1 ja perusjakso 2.

Perustutkintoa suorittava on perusjakso 1:n ajan *poliisikokelas*.

Oppilas on poliisioppilaitoksessa opiskeleva poliisikokelasta lukuun ottamatta.

13 §

Sisäasiainministeriö vahvistaa poliisin vuotuisen koulutusohjelman ja virkatutkintojen pituudet sekä poliisioppilaitosten johtokunnan esityksestä alipäällystön ja päällystön virkatutkintokoulutuksen yleiset pääsyaatimukset, opetussuunnitelmat ja tutkintovaatimukset sekä tutkintovaatimuksiin liittyvät oppikirjat ja muun oppimateriaalin.

14 §

Poliisin perustutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä henkilö, joka on:

1) täyttänyt 18 vuotta;

2) suorittanut vähintään kouluasteen ammatillisen tutkinnon tai lukion oppimäärän taikka ylioppilastutkinnon;

3) elämäntavoiltaan, terveydentilaltaan ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan poliisimieheksi sopiva;

4) suorittanut varusmiespalveluksen;

5) saanut reservin upseeri- tai aliupseerikoulutuksen;

6) saanut B-luokan ajoneuvon ajo-oikeuden; sekä

7) suorittanut hyväksytysti valintakokeen.

Edellä 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetty vaatimukset eivät koske naisia eivätkä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutu-oikeus. Valintalautakunta voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksia 1 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa säädetystä vaatimuksista.

15 §

Poliisin perustutkinnon perusjaksoa 2:ta suorittamaan voidaan poliisimies määrätä hänen palveltuaan poliisimiehenä perusjakso 1:n suorittamisen jälkeen vähintään yhden vuoden.

Alipäällystön virkatutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä poliisin perustutkinnon suorittanut poliisimies, joka perusjakso 1:n suorittamisen jälkeen on toiminut poliisimiehenä vähintään kuusi vuotta ja joka on suorittanut hyväksytysti valintakokeen.

Päällystön virkatutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä poliisimies, joka alipäällystön virkatutkinnon suorittamisen jälkeen on toiminut poliisimiehenä vähintään kolme vuotta ja joka on suorittanut hyväksytysti valintakokeen.

Erottaminen ja koulutuksen keskeyttäminen

16 §

Jos poliisikokelas tai oppilas on rikkonut oppilaitoksen järjestyssääntöä, voi oppilaitoksen johtaja antaa hänelle huomautuksen.

Johtokunta voi antaa poliisikokelalle tai oppilalle huomautuksen tai erottaa hänet koulutuksesta, jos hän koulutukseen pyrkiesään on jättänyt ilmaisematta itseään koskevan, poliisin ammattiin soveltuvuutta koskevan olennaisen seikan tai jos hän ei enää täytä

14 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyjä edellytyksiä taikka jos poliisikokelas tai oppilas koulutuksen aikana osoittaa ilmeistä kykenemättömyyttä tai haluttomuutta opetuksen seuraamiseen.

Päätös voidaan panna heti täytäntöön.

17 §

Poliisioppilaitoksen johtaja voi keskeyttää poliisikokelaan tai oppilaan hakemuksesta tämän opiskelun.

Poliisioppilaitoksen johtaja voi keskeyttää poliisikokelaan tai oppilaan opiskelun, jos tämä ei sairauden vuoksi voi menestyksellisesti jatkaa opiskeluaan tai jos opiskelun keskeyttämiseen on muu erityisen painava syy.

18 §

Ennen 16 tai 17 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä on poliisikokelaalle tai oppilaalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

19 §

Poliisikokelas ja oppilas saa vaatia sisäasiainministeriöltä oikaisua päätökseen, jolla hänet on erotettu koulutuksesta tai jolla hänen opiskelunsa on keskeytetty. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Oikaisuvaatimus on sisäasiainministeriössä käsiteltävä kiireellisenä.

Erinäiset säännökset

20 §

Oppilaalle suoritetaan opiskeluajalta kiinteä palkkaus, jollei sisäasiainministeriö erityisistä syistä toisin määrää. Poliisikokelas saa opiskeluajalta sisäasiainministeriön vahvistaman pöytävarahan.

Poliisikokelas ja oppilas saavat opiskeluaikana vapaan asunnon ja ruoan. Poliisikokelas ja virkatutkintokoulutuksessa oleva saavat opiskeluaikana myös maksuttoman terveyden- ja sairaanhoidon.

Sisäasiainministeriö antaa määräykset 2 momentissa tarkoitetuista eduista muun koulutuksen osalta.

21 §

Poliisioppilaitoksen johtaja voi määrätä poliisikokelaita ja oppilaita suorittamaan koulutukseen liittyvinä harjoituksina poliisille kuuluvia tehtäviä poliisin muun yksikön apuna.

Sisäasiainministeriö voi määrätä poliisikokelaita ja oppilaita suorittamaan myös muita kuin koulutukseen liittyviä poliisille kuuluvia tehtäviä.

22 §

Poliisikoulutukseen voidaan sisäasiainministeriön suostumuksella ottaa opiskelemaan muitakin kuin poliisin henkilöstöön kuuluvia.

23 §

Kelpoisuusvaatimuksista poliisioppilaitosten virkoihin, virkoihin nimittämisestä, virkamiesten ja työopimussuhteessa olevan henkilöstön ottamisesta, virkavapauden myöntämisestä, eroamisistä sekä virkatutkintojen tuottamasta kelpoisuudesta säädetään poliisin hallinnosta annetussa asetuksessa (/).

24 §

Poliisioppilaitosten ohjesäännössä määrätään opettajakunnasta ja oppilaskunnasta sekä niiden tehtävistä, oppilasvalinnoista, oppilasarvostelun perusteista, oppilaiden oikeudellisesta asemasta sekä koulutuksen toimeenpanosta. Ohjesäännön vahvistaa sisäasiainministeriö oppilaitosten johtokunnan esityksestä.

Poliisioppilaitoksen sisäisestä järjestyksestä määrätään järjestyssäännössä, jonka johtokunta vahvistaa poliisioppilaitoksen esityksestä.

25 §

Poliisioppilaitoksen opetuskielenä on suomi. Opetusta annetaan myös ruotsin kielellä ja tarvittaessa muulla kielellä.

Voimaantulo

26 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1991.

Tällä asetuksella kumotaan 23 päivänä elokuuta 1985 annetun poliisiasetuksen (737/85) 27—35 § ja niiden edellä oleva väliotsikko sekä 71 §, sellaisina kuin niistä ovat 27 § muutettuna 17 päivänä tammikuuta 1986 ja 23 päivänä joulukuuta 1987 annetuilla asetuksilla (47/86

ja 1162/87), 28, 32, 34 ja 35 § 29 päivänä joulukuuta 1988 annetussa asetuksessa (1336/88) 29 § osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1987 annetulla asetuksella, 33 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla

asetuksella ja mainitulla 29 päivänä joulukuuta 1988 annetulla asetuksella sekä 71 § mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa asetuksessa.
